

Spis treści

Wykaz skrótów / 23

Wstęp / 29

Rozdział I

Czarna lista nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorców wobec konsumentów w systemie prawa Unii Europejskiej / 39

1. Uwagi ogólne / 39
2. Czarna lista nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorców wobec konsumentów jako etap w tworzeniu europejskiego prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji / 40
 - 2.1. Europejskie prawo zwalczania nieuczciwej konkurencji czy europejskie prawo konsumenckie? / 40
 - 2.1.1. Czarna lista jako element europejskiego prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji / 40
 - 2.1.2. Czarna lista jako element europejskiego prawa konsumenckiego / 46
 - 2.2. Rozwój europejskiego prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji / 48
 - 2.2.1. Harmonizacja negatywna prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji / 49
 - 2.2.2. Harmonizacja pozytywna prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji / 54
 - 2.2.2.1. Pierwsze próby harmonizacji prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji / 54
 - 2.2.2.2. Harmonizacja przepisów w relacjach B2B i B2C / 56
 - 2.2.2.3. Harmonizacja przepisów w relacji B2C / 60

- 2.2.2.4. Harmonizacja przepisów w relacji B2B / 63
- 2.3. Wpływ metody harmonizacji oraz zakresu regulacji prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji na powstanie czarnej listy / 65
 - 2.3.1. Ewolucja metody harmonizacji prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji / 65
 - 2.3.1.1. Wybór dyrektywy jako instrumentu prawnego / 65
 - 2.3.1.2. Rezygnacja z harmonizacji minimalnej / 66
 - 2.3.1.3. Dokonanie harmonizacji maksymalnej / 68
 - 2.3.2. Odrębna regulacja relacji B2C / 73
- 2.4. Podsumowanie / 77
- 3. Czarna lista nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorców wobec konsumentów jako metoda regulacyjna / 78
 - 3.1. Lista jako instrument prawa Unii Europejskiej / 78
 - 3.1.1. Biała lista w prawie Unii Europejskiej / 78
 - 3.1.2. Szara lista w prawie Unii Europejskiej / 79
 - 3.1.3. Czarna lista w prawie Unii Europejskiej / 83
 - 3.2. Czarna lista nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorców wobec konsumentów / 84
 - 3.2.1. Rozwój koncepcji listy nieuczciwych praktyk handlowych / 84
 - 3.2.2. Wybór czarnej listy jako instrumentu prawnego / 85
 - 3.2.3. Cele czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych / 87
 - 3.2.3.1. Osiągnięcie wysokiego poziomu ochrony konsumentów / 87
 - 3.2.3.2. Ochrona konkurentów? / 89
 - 3.2.3.3. Przyczynienie się do właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego / 90
 - 3.2.3.4. Zwiększenie pewności prawnej / 91
 - 3.2.3.5. Zapewnienie jednolitości prawa / 92
 - 3.2.3.6. Uzupełnienie rozwiązań dyrektywy 2005/29/WE / 92

- 3.3. Podsumowanie / 93
- 4. Charakterystyka czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych / 94
 - 4.1. Zakres załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 94
 - 4.1.1. Zakres podmiotowy załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 94
 - 4.1.1.1. Obowiązywanie w relacjach B2C / 94
 - 4.1.1.2. Obowiązywanie w relacjach przedsiębiorca – przeciętny konsument? / 96
 - 4.1.1.3. Nieobowiązywanie w relacjach B2B / 101
 - 4.1.2. Zakres przedmiotowy załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 103
 - 4.1.2.1. Nieuczciwa praktyka handlowa / 103
 - 4.1.2.2. Podział na wprowadzające w błąd i agresywne praktyki handlowe / 112
 - 4.1.2.3. Wyłączenia spod zakresu stosowania czarnej listy / 126
 - 4.1.3. Zakres terytorialny załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 131
 - 4.1.4. Zakres teleologiczny załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 131
 - 4.2. Cechy czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych / 133
 - 4.2.1. Bezwzględny charakter zakazów z załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 134
 - 4.2.2. Jednolite obowiązywanie załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 135
 - 4.2.3. Zamknięty charakter załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 136
 - 4.2.3.1. Zamknięty charakter czarnej listy a akt implementujący dyrektywę 2005/29/WE w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej / 138
 - 4.2.3.2. Zamknięty charakter czarnej listy a akt prawny nieimplementujący dyrektywy 2005/29/WE / 152
 - 4.2.4. Nadrzędność stosowania załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 156
 - 4.3. Konsekwencje naruszenia czarnej listy / 157

- 4.3.1. Legitymacja czynna przy naruszeniu załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 158
- 4.3.2. Roszczenia przysługujące przy naruszeniu załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 161
- 4.3.3. Ciężar dowodu w przypadku naruszenia załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 162
- 4.3.4. Sankcje za naruszenie załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 163
- 4.4. Podsumowanie / 163
- 5. Zmiana czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorstw wobec konsumentów / 164
 - 5.1. Sposób zmiany załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 164
 - 5.1.1. Znaczenie art. 5 ust. 5 zdanie drugie *in fine* dyrektywy 2005/29/WE / 164
 - 5.1.2. Formy zmiany załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 166
 - 5.2. Zakres zmiany załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 167
 - 5.2.1. Zmiana zakresu podmiotowego załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 167
 - 5.2.2. Zmiana zakresu przedmiotowego załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 170
 - 5.2.3. Zmiana zasad stosowania załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 172
 - 5.2.4. Modyfikacja sposobu zmiany załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 175
 - 5.2.5. Uchylenie załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 176
 - 5.3. Podsumowanie / 177
- 6. Wnioski / 177

Rozdział II

Czarna lista nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorców wobec konsumentów w systemie prawa krajowego / 188

- 1. Uwagi ogólne / 188
- 2. Czarna lista nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorców wobec konsumentów jako etap w tworzeniu krajowego prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji / 190

- 2.1. Czarna lista nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorców wobec konsumentów jako etap w tworzeniu krajowego prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji, krajowego prawa zwalczania nieuczciwych praktyk handlowych czy krajowego prawa konsumenckiego / **190**
 - 2.1.1. Prawo polskie / **190**
 - 2.1.2. Prawo niemieckie / **191**
- 2.2. Rozwój krajowego prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji / **193**
 - 2.2.1. Prawo polskie / **193**
 - 2.2.1.1. Rozwój polskiego prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji do wydania ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji z 1993 r. / **193**
 - 2.2.1.2. Wpływ harmonizacji prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji na prawo polskie / **196**
 - 2.2.2. Prawo niemieckie / **201**
 - 2.2.2.1. Rozwój niemieckiego prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji przed przystąpieniem Niemieckiej Republiki Federalnej do EWG / **201**
 - 2.2.2.2. Wpływ harmonizacji prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji na prawo niemieckie / **204**
- 2.3. Czarna lista nieuczciwych praktyk krajowych a ewolucja celów krajowego prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji / **212**
 - 2.3.1. Prawo polskie / **212**
 - 2.3.2. Prawo niemieckie / **215**
- 2.4. Podsumowanie / **218**
- 3. Czarna lista nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorców wobec konsumentów jako metoda regulacyjna w prawie krajowym / **219**
 - 3.1. Lista jako instrument prawa krajowego / **219**
 - 3.1.1. Prawo polskie / **220**
 - 3.1.2. Prawo niemieckie / **221**

- 3.2. Implementacja czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych do prawa krajowego / **221**
 - 3.2.1. Odrębny charakter załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE jako wskazówka implementacyjna? / **224**
 - 3.2.2. Sposób implementacji czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych do prawa krajowego / **225**
 - 3.2.2.1. Prawo polskie / **225**
 - 3.2.2.2. Prawo niemieckie / **228**
 - 3.2.2.3. Polska i niemiecka implementacja czarnej listy nieuczciwych praktyk krajowych na tle transpozycji w wybranych państwach członkowskich / **235**
- 3.3. Cele krajowej czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych / **236**
 - 3.3.1. Zapewnienie wysokiego poziomu ochrony konsumentów / **236**
 - 3.3.2. Ochrona konkurentów / **237**
 - 3.3.3. Przyczynienie się do właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego i krajowego / **238**
 - 3.3.4. Zwiększenie pewności prawnej / **238**
 - 3.3.5. Zapewnienie jednolitości prawa / **239**
 - 3.3.6. Uzupełnienie krajowych rozwiązań zwalczających nieuczciwe praktyki handlowe / **239**
- 3.4. Podsumowanie / **239**
- 4. Charakterystyka czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorców wobec konsumentów w prawie polskim i niemieckim / **240**
 - 4.1. Zakres czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorców wobec konsumentów w prawie polskim i niemieckim / **240**
 - 4.1.1. Zakres podmiotowy czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorców wobec konsumentów w prawie krajowym / **240**
 - 4.1.1.1. Prawo polskie / **240**
 - 4.1.1.2. Prawo niemieckie / **243**
 - 4.1.2. Zakres przedmiotowy czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorców wobec konsumentów w prawie krajowym / **246**

- 4.1.2.1. Nieuczciwa praktyka handlowa / **246**
- 4.1.2.2. Podział na wprowadzające w błąd i agresywne praktyki handlowe / **255**
- 4.1.3. Zakres terytorialny czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorców wobec konsumentów w prawie krajowym / **276**
- 4.2. Cechy czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorców wobec konsumentów w prawie krajowym / **276**
 - 4.2.1. Bezwzględny charakter zakazów z czarnej listy w prawie krajowym / **276**
 - 4.2.1.1. Prawo polskie / **276**
 - 4.2.1.2. Prawo niemieckie / **277**
 - 4.2.2. Jednolite obowiązywanie czarnej listy w prawie krajowym / **278**
 - 4.2.2.1. Prawo polskie / **278**
 - 4.2.2.2. Prawo niemieckie / **279**
 - 4.2.3. Zamknięty charakter czarnej listy w prawie krajowym / **279**
 - 4.2.3.1. Prawo polskie / **279**
 - 4.2.3.2. Prawo niemieckie / **281**
 - 4.2.4. Nadrzędne stosowanie / **283**
 - 4.2.4.1. Prawo polskie / **283**
 - 4.2.4.2. Prawo niemieckie / **284**
- 4.3. Naruszenie czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych / **284**
 - 4.3.1. Prawo polskie / **284**
 - 4.3.1.1. Odpowiedzialność cywilna / **285**
 - 4.3.1.2. Odpowiedzialność karna / **288**
 - 4.3.1.3. Odpowiedzialność administracyjnoprawna / **288**
 - 4.3.2. Prawo niemieckie / **290**
 - 4.3.2.1. Odpowiedzialność cywilna / **290**
 - 4.3.2.2. Odpowiedzialność karna / **294**
- 4.4. Podsumowanie / **294**
- 5. Zmiana czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorców wobec konsumentów w prawie krajowym / **296**

- 5.1. Brak możliwości zmiany zakresu krajowej czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorców wobec konsumentów / 296
- 5.2. Możliwość dokonywania zmian w prawie krajowym w celu zapewnienia poprawnej implementacji załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 296
 - 5.2.1. Usuwanie krajowych zakazów *per se* nieobjętych załącznikiem I do dyrektywy 2005/29/WE / 297
 - 5.2.1.1. Prawo polskie / 298
 - 5.2.1.2. Prawo niemieckie / 304
 - 5.2.2. Zmiana sposobu implementacji załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 308
 - 5.2.2.1. Prawo polskie / 308
 - 5.2.2.2. Prawo niemieckie / 309
 - 5.2.3. Zmiany w ramach poszczególnych zakazów objętych krajową czarną listą / 310
- 5.3. Podsumowanie / 311
- 6. Wnioski / 311

Rozdział III

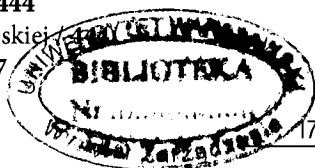
Zakazy z czarnej listy praktyk handlowych przedsiębiorców wobec konsumentów / 321

- 1. Uwagi ogólne / 321
- 2. Wprowadzające w błąd praktyki handlowe przedsiębiorców wobec konsumentów nieuczciwe w każdych okolicznościach / 322
 - 2.1. Nieprawdziwa informacja o byciu sygnatariuszem kodeksu postępowania / 322
 - 2.1.1. Prawo Unii Europejskiej / 322
 - 2.1.1.1. Kodeksy postępowania w dyrektywie 2005/29/WE / 323
 - 2.1.1.2. Zakaz niezgodnego z rzeczywistością podawania się za sygnatariusza kodeksu postępowania z pkt 1 załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 327
 - 2.1.2. Prawo krajowe / 330
 - 2.1.2.1. Prawo polskie / 330
 - 2.1.2.2. Prawo niemieckie / 332
 - 2.1.3. Podsumowanie / 334

- 2.2. Posługiwanie się znakiem zaufania lub jakości bez zezwolenia / 335
 - 2.2.1. Prawo Unii Europejskiej / 335
 - 2.2.2. Prawo krajowe / 339
 - 2.2.2.1. Prawo polskie / 339
 - 2.2.2.2. Prawo niemieckie / 340
 - 2.2.3. Podsumowanie / 340
- 2.3. Fałszywe twierdzenie o zatwierdzeniu kodeksu postępowania przez organ publiczny / 341
 - 2.3.1. Prawo Unii Europejskiej / 341
 - 2.3.2. Prawo krajowe / 343
 - 2.3.2.1. Prawo polskie / 343
 - 2.3.2.2. Prawo niemieckie / 343
 - 2.3.3. Podsumowanie / 344
- 2.4. Twierdzenie o zatwierdzeniu przez odpowiedni organ / 345
 - 2.4.1. Prawo Unii Europejskiej / 345
 - 2.4.2. Prawo krajowe / 349
 - 2.4.2.1. Prawo polskie / 349
 - 2.4.2.2. Prawo niemieckie / 350
 - 2.4.3. Podsumowanie / 351
- 2.5. Reklama przynęta / 351
 - 2.5.1. Prawo Unii Europejskiej / 351
 - 2.5.2. Prawo krajowe / 359
 - 2.5.2.1. Prawo polskie / 359
 - 2.5.2.2. Prawo niemieckie / 361
 - 2.5.3. Podsumowanie / 364
- 2.6. Przynęta i zamiana / 365
 - 2.6.1. Prawo Unii Europejskiej / 365
 - 2.6.2. Prawo krajowe / 370
 - 2.6.2.1. Prawo polskie / 370
 - 2.6.2.2. Prawo niemieckie / 371
 - 2.6.3. Podsumowanie / 372
- 2.7. Fałszywe twierdzenie o dostępności produktu przez ograniczony czas / 372
 - 2.7.1. Prawo Unii Europejskiej / 372
 - 2.7.2. Prawo krajowe / 376
 - 2.7.2.1. Prawo polskie / 376
 - 2.7.2.2. Prawo niemieckie / 377
 - 2.7.3. Podsumowanie / 378

- 2.8. Udostępnianie usług serwisowych wyłącznie w innym języku / 378
 - 2.8.1. Prawo Unii Europejskiej / 378
 - 2.8.2. Prawo krajowe / 381
 - 2.8.2.1. Prawo polskie / 381
 - 2.8.2.2. Prawo niemieckie / 382
 - 2.8.3. Podsumowanie / 383
- 2.9. Fałszywe twierdzenie o zgodności z prawem sprzedaży produktu / 384
 - 2.9.1. Prawo Unii Europejskiej / 384
 - 2.9.2. Prawo krajowe / 387
 - 2.9.2.1. Prawo polskie / 387
 - 2.9.2.2. Prawo niemieckie / 387
 - 2.9.3. Podsumowanie / 388
- 2.10. Prezentowanie praw przysługujących konsumentom z mocy prawa jako cechy wyróżniającej ofertę / 389
 - 2.10.1. Prawo Unii Europejskiej / 389
 - 2.10.2. Prawo krajowe / 391
 - 2.10.2.1. Prawo polskie / 391
 - 2.10.2.2. Prawo niemieckie / 391
 - 2.10.3. Podsumowanie / 392
- 2.11. Kryptoreklama / 393
 - 2.11.1. Prawo Unii Europejskiej / 393
 - 2.11.1.1. Zakazy reklamy ukrytej w regulacjach spoza prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji / 393
 - 2.11.1.2. Zakaz kryptoreklamy z pkt 11 załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 396
 - 2.11.2. Prawo krajowe / 400
 - 2.11.2.1. Prawo polskie / 400
 - 2.11.2.2. Prawo niemieckie / 401
 - 2.11.3. Podsumowanie / 405
- 2.12. Przedstawianie rzeczowo nieścisłych twierdzeń dotyczących ryzyka z powodu nienabycia produktu / 405
 - 2.12.1. Prawo Unii Europejskiej / 405
 - 2.12.2. Prawo krajowe / 409
 - 2.12.2.1. Prawo polskie / 409
 - 2.12.2.2. Prawo niemieckie / 410

- 2.12.3. Podsumowanie / 410
- 2.13. Reklamowanie produktu podobnego do produktu innego producenta jako produktu tego producenta / 411
- 2.13.1. Prawo Unii Europejskiej / 411
- 2.13.2. Prawo krajowe / 417
- 2.13.2.1. Prawo polskie / 417
- 2.13.2.2. Prawo niemieckie / 417
- 2.13.3. Podsumowanie / 418
- 2.14. Systemy promocyjne typu „piramida” / 419
- 2.14.1. Prawo Unii Europejskiej / 419
- 2.14.2. Prawo krajowe / 424
- 2.14.2.1. Prawo polskie / 424
- 2.14.2.2. Prawo niemieckie / 424
- 2.14.3. Podsumowanie / 426
- 2.15. Twierdzenie o kończeniu działalności lub zmianie siedziby / 427
- 2.15.1. Prawo Unii Europejskiej / 427
- 2.15.2. Prawo krajowe / 430
- 2.15.2.1. Prawo polskie / 430
- 2.15.2.2. Prawo niemieckie / 431
- 2.15.3. Podsumowanie / 432
- 2.16. Twierdzenie o zwiększeniu szansy na wygraną w grach losowych / 432
- 2.16.1. Prawo Unii Europejskiej / 432
- 2.16.2. Prawo krajowe / 436
- 2.16.2.1. Prawo polskie / 436
- 2.16.2.2. Prawo niemieckie / 436
- 2.16.3. Podsumowanie / 437
- 2.17. Fałszywe twierdzenie o leczeniu chorób przez produkt / 438
- 2.17.1. Prawo Unii Europejskiej / 438
- 2.17.2. Prawo krajowe / 442
- 2.17.2.1. Prawo polskie / 442
- 2.17.2.2. Prawo niemieckie / 443
- 2.17.3. Podsumowanie / 444
- 2.18. Przekazywanie rzeczowo nieściślych informacji o warunkach rynkowych / 444
- 2.18.1. Prawo Unii Europejskiej / 444
- 2.18.2. Prawo krajowe / 447

- 2.18.2.1. Prawo polskie / 447
 - 2.18.2.2. Prawo niemieckie / 448
 - 2.18.3. Podsumowanie / 449
 - 2.19. Nieprzyznanie opisanych nagród / 449
 - 2.19.1. Prawo Unii Europejskiej / 449
 - 2.19.2. Prawo krajowe / 453
 - 2.19.2.1. Prawo polskie / 453
 - 2.19.2.2. Prawo niemieckie / 453
 - 2.19.3. Podsumowanie / 454
 - 2.20. Opisywanie produktu jako „gratis” / 455
 - 2.20.1. Prawo Unii Europejskiej / 455
 - 2.20.2. Prawo krajowe / 459
 - 2.20.2.1. Prawo polskie / 459
 - 2.20.2.2. Prawo niemieckie / 460
 - 2.20.3. Podsumowanie / 461
 - 2.21. Żądanie zapłaty za niezamówiony towar / 462
 - 2.21.1. Prawo Unii Europejskiej / 462
 - 2.21.2. Prawo krajowe / 466
 - 2.21.2.1. Prawo polskie / 466
 - 2.21.2.2. Prawo niemieckie / 467
 - 2.21.3. Podsumowanie / 468
 - 2.22. Fałszywe podawanie się za konsumenta / 468
 - 2.22.1. Prawo Unii Europejskiej / 468
 - 2.22.2. Prawo krajowe / 473
 - 2.22.2.1. Prawo polskie / 473
 - 2.22.2.2. Prawo niemieckie / 474
 - 2.22.3. Podsumowanie / 475
 - 2.23. Stwarzanie fałszywego wrażenia o dostępności usług serwisowych / 476
 - 2.23.1. Prawo Unii Europejskiej / 476
 - 2.23.2. Prawo krajowe / 479
 - 2.23.2.1. Prawo polskie / 479
 - 2.23.2.2. Prawo niemieckie / 480
 - 2.23.3. Podsumowanie / 481
3. Agresywne praktyki handlowe przedsiębiorców wobec konsumentów nieuczciwe w każdych okolicznościach / 482
 - 3.1. Stwarzanie wrażenia o niemożliwości opuszczenia pomieszczeń bez zawarcia umowy / 482
 - 3.1.1. Prawo Unii Europejskiej / 482

- 3.1.2. Prawo krajowe / **486**
 - 3.1.2.1. Prawo polskie / **486**
 - 3.1.2.2. Prawo niemieckie / **486**
- 3.1.3. Podsumowanie / **486**
- 3.2. Ignorowanie prośby o opuszczenie domu konsumenta / **487**
 - 3.2.1. Prawo Unii Europejskiej / **487**
 - 3.2.2. Prawo krajowe / **492**
 - 3.2.2.1. Prawo polskie / **492**
 - 3.2.2.2. Prawo niemieckie / **493**
 - 3.2.3. Podsumowanie / **493**
- 3.3. Uporczywe i niechciane używanie środków komunikacji na odległość / **494**
 - 3.3.1. Prawo Unii Europejskiej / **494**
 - 3.3.2. Prawo krajowe / **499**
 - 3.3.2.1. Prawo polskie / **499**
 - 3.3.2.2. Prawo niemieckie / **500**
 - 3.3.3. Podsumowanie / **503**
- 3.4. Zniechęcanie konsumenta do dochodzenia roszczeń na podstawie polisy ubezpieczeniowej / **503**
 - 3.4.1. Prawo Unii Europejskiej / **503**
 - 3.4.2. Prawo krajowe / **508**
 - 3.4.2.1. Prawo polskie / **508**
 - 3.4.2.2. Prawo niemieckie / **508**
 - 3.4.3. Podsumowanie / **509**
- 3.5. Bezpośrednie wezwanie dzieci do nabycia reklamowanych produktów / **510**
 - 3.5.1. Prawo Unii Europejskiej / **510**
 - 3.5.2. Prawo krajowe / **518**
 - 3.5.2.1. Prawo polskie / **518**
 - 3.5.2.2. Prawo niemieckie / **518**
 - 3.5.3. Podsumowanie / **519**
- 3.6. Żądanie zapłaty za dostawę niezamówioną / **520**
 - 3.6.1. Prawo Unii Europejskiej / **520**
 - 3.6.2. Prawo krajowe / **526**
 - 3.6.2.1. Prawo polskie / **526**
 - 3.6.2.2. Prawo niemieckie / **526**
 - 3.6.3. Podsumowanie / **528**

- 3.7. Informowanie o zagrożeniu utraty pracy lub środków do życia w razie braku zakupu produktu przez konsumenta / **529**
 - 3.7.1. Prawo Unii Europejskiej / **529**
 - 3.7.2. Prawo krajowe / **532**
 - 3.7.2.1. Prawo polskie / **532**
 - 3.7.2.2. Prawo niemieckie / **533**
 - 3.7.3. Podsumowanie / **533**
- 3.8. Stwarzanie fałszywego wrażenia o uzyskaniu nagrody przez konsumenta / **534**
 - 3.8.1. Prawo Unii Europejskiej / **534**
 - 3.8.2. Prawo krajowe / **542**
 - 3.8.2.1. Prawo polskie / **542**
 - 3.8.2.2. Prawo niemieckie / **544**
 - 3.8.3. Podsumowanie / **545**
- 4. Czarna lista nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorców wobec konsumentów w świetle analizy poszczególnych zakazów *per se* / **545**
 - 4.1. Kształt czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych / **546**
 - 4.1.1. Długość czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych / **546**
 - 4.1.2. Stopień nieuczciwości praktyk handlowych zakazanych *per se* / **547**
 - 4.2. Zakres czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych / **549**
 - 4.2.1. Regulacja praktyk handlowych przedsiębiorców wobec konsumentów / **549**
 - 4.2.1.1. Praktyka handlowa / **549**
 - 4.2.1.2. Relacje przedsiębiorca – konsument / **550**
 - 4.2.1.3. Etap relacji przedsiębiorca – konsument / **552**
 - 4.2.2. Podział na zakazy praktyk wprowadzających w błąd i zakazy praktyk agresywnych / **552**
 - 4.2.2.1. Wprowadzające w błąd praktyki handlowe / **553**
 - 4.2.2.2. Agresywne praktyki handlowe / **555**

- 4.2.3. Brak konieczności jednoczesnego spełniania przesłanek przepisów szczegółowych i klauzuli generalnej / 556
- 4.2.4. Konieczność zastosowania modelu przeciętnego konsumenta / 558
- 4.2.5. Zamiar przedsiębiorcy jako przesłanka praktyki handlowej zakazanej *per se*? / 558
- 4.3. Trudności w interpretacji zakazów *per se* czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych / 559
 - 4.3.1. Nieprecyzyjne sformułowania użyte w czarnej liście nieuczciwych praktyk handlowych / 560
 - 4.3.2. Krzyżujące się zakresy przedmiotowe zakazów *per se* / 561
 - 4.3.3. Różne wersje językowe załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 561
 - 4.3.4. Mnożenie trudności interpretacyjnych na skutek implementacji załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 562
- 4.4. Metody zwiększenia efektywności czarnej listy / 563
 - 4.4.1. Udoskonalanie czarnej listy w prawie Unii Europejskiej / 563
 - 4.4.1.1. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej / 563
 - 4.4.1.2. Działania Komisji Europejskiej / 565
 - 4.4.1.3. Zmiana załącznika I do dyrektywy 2005/29/WE / 571
 - 4.4.2. Udoskonalanie czarnej listy na płaszczyźnie krajowej / 572
 - 4.4.2.1. Poprawa efektywności sądów i organów krajowych / 572
 - 4.4.2.2. Odpowiednia wykładnia zakazów *per se* / 573
 - 4.4.2.3. Zmiana czarnej listy nieuczciwych praktyk handlowych / 578
- 4.5. Podsumowanie / 580
- 5. Wnioski / 581

Wnioski końcowe / **591**

Bibliografia / **603**